

GÜMÜŞHANELİ ÂŞIK YAŞAR DEMİR'İN ÂŞIKLIK GELENEĞİNDEKİ YERİ¹

The Place of Minstrel Yasar Demir from Gumushane within the Minstrel Tradition

Hüseyin KAÇAR¹ ve Mehmet ÖNCEL²

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Türk Din Musikisi Bilim Dalı, İstanbul, huseyinkacar9868@gmail.com, orcid.org/0009-0000-3676-078X

²Doç. Dr., İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Türk Din Musikisi Bilim Dalı, İstanbul, mehmet.oncel@izu.edu.tr, orcid.org/0000-0001-8167-3503

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:

27.11.2023

Kabul/Accepted:

03.04.2024

DOI:

10.18069/firatsbed.1396883

Anahtar Kelimeler

Âşık, Âşıklık Geleneği,
Gümüşhane, Âşık Yaşar
Demir

ÖZ

Âşıklık geleneği, temsilcileri âşıkların olduğu kadim kültür hazinemizdir. Âşıklar, kültürel mirasımızın taşıyıcısı olup ve bu geleneğin inkıtaya uğramadan muhafazası ve günümüze kadar intikaline katkı sunmuşlardır. Anadolu coğrafyasında bu geleneğin önemli temsilcileri hep var olmuştur. Bu âşıklardan bir tanesi de Gümüşhaneli Âşık Yaşar Demir'dir. Bu çalışmanın konusu, âşıklık geleneği ve bu geleneğin günümüz temsilcilerinden Âşık Yaşar Demir'in yaşam öyküsü, âşıklığa başlaması ve âşıklık geleneğindeki yeridir. Çalışmanın temel gayesi ve literatüre katkısı ise, Âşık Yaşar Demir'in müzikînaslığını ve müzik eserlerini ortaya koymak, bu alana katkı sağlamaktır. Âşıklık geleneğinin tarihi seyrinin genel olarak ele alındığı çalışmanın yöntemi nitel araştırma olup metodolojisi ise literatür taraması yoluyla âşıklık geleneği hakkında yazılmış kitap, makale ve buna benzer çalışmaların incelenmesidir. Ayrıca Âşık Yaşar Demir'in kendisiyle görüşme gerçekleştirerek yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmış; Âşık Yaşar Demir'in, mahlas alma, rüya görme, bade içme gibi âşıklık geleneğinin unsurlarını taşıdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Sözü ve müziği kendisine ait olan 50 adet bestesi tablo halinde verilerek bu eserlerin formları tespit edilmiştir. Âşık Yaşar Demir, Cumhuriyet döneminden itibaren tespit edilebilen ilk asker âşıktır. Söz konusu bu çalışmada Âşık Yaşar Demir'in sanatına ve âşıklık geleneği içerisinde yer almasına değinilecektir. Böylelikle âşığın gelecek nesiller tarafından tanınmasını ve gelenek içerisindeki önemini vurgulanması sağlanmış olacaktır.

ABSTRACT

The tradition of "Âşıklık"(minstrelsy) is a valuable part of our ancient cultural heritage, with its representatives being the minstrels themselves. These minstrels serve as carriers of our cultural heritage and have contributed to the preservation and continuity of this tradition up to the present day without interruption. In the Anatolian region, important representatives of this tradition have always existed. One of these minstrels is Âşık Yaşar Demir from Gümüşhane. The subject of this study is the tradition of 'Âşıklık' and the life story of Âşık Yaşar Demir, one of the contemporary representatives of this tradition, including his initiation into minstrelsy and his place in the tradition. The primary goal and contribution of this study to the literature is to present Âşık Yaşar Demir's musical knowledge and musical compositions, thereby contributing to this field. The methodology of the study, which generally covers the historical course of the minstrelsy tradition, is qualitative research, and the methodology involves the examination of books, articles, and similar works written about the minstrelsy tradition through a literature review. In addition, a semi-structured interview technique was applied by conducting an interview with Âşık Yaşar Demir himself. The findings indicated that Âşık Yaşar Demir embodies elements of the minstrelsy tradition, such as adopting a pseudonym, having dreams, and engaging in the traditional act of drinking 'bade' (a type of beverage). A total of 50 compositions, consisting of lyrics and music composed by Âşık Yaşar Demir himself, are presented in tabular form, and the forms of these works are determined. Âşık Yaşar Demir is identified as the first military minstrel who can be traced back to the Republican era. In this study, we will discuss Âşık Yaşar Demir's art and his place within the minstrelsy tradition. This will help ensure that the minstrel is recognized by future generations and emphasize his significance within the tradition.

Atıf/Citation: Kaçar, H ve Öncel, M. (2024). Gümüşhaneli Âşık Yaşar Demir'in Âşıklık Geleneği İçerisindeki Yeri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34, 2, 561-576.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Hüseyin KAÇAR, huseyinkacar9868@gmail.com

¹ Bu makale İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı, Türk Din Musikisi Bilim Dalı'nda yapılan "Âşık Yaşar Demir'in, Hayatı, Âşıklığı ve Türkülerinin Müzikal Açından Analizi" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

1. Giriş

Âşıklık geleneği, köklü bir geçmişe sahip olan ve kuşaktan kuşağa aktararak varlığını sürdürmeye çalışan kadim geleneklerimizdendir. İslamiyet öncesi devirden izler taşıyan bu gelenek, belirli bir disiplin çerçevesinde gelişerek geçmişten günümüze kadar gelmiştir. Böylesi önemli bir geleneğinin temsilcileri olan ve sözlü mirası gelecek kuşaklara aktarma, toplumsal birlikteliği pekiştirme açısından kültür taşıyıcılığı misyonunu üstlenen âşıklar, genellikle hece ölçüsü ile şiirler yazmışlardır. Aşk, ölüm, ayrılık, düğün, nişan, sünnet, savaş, askerlik vb. hayatın yaşanmışlığına dair her türlü konuyu eserlerinde işleyen âşıklar bulunduğu toplumun dertleriyle dertlenip, sevinçleriyle sevinen kişilerdir. Seçtikleri konuları sade, anlaşılır ve akıcı dille aktarma gayretinde olmuşlardır. Günümüzde, eskiye oranla az da olsa âşık bulunmaktadır. Bu âşıklarımızdan bir tanesi de çalışmamızın konusunu teşkil eden Âşık Yaşar Demir'dir. Gümüşhane'nin Kelkit ilçesinde halen yaşamakta olan Âşık Demir, 50 bestesinde başta kendi duygu ve düşünceleri olmak üzere bulunduğu kültürün sevincini ve hüznünü ifade etmiştir. Bu çalışmada, unutulmaya yüz tutmuş âşıklık geleneğinin önemli halkalarından olan Âşık Yaşar Demir'in hayatı incelenmiş ve âşıklık geleneğindeki önemi besteleri üzerinden tespit ortaya konulmuştur. Bu minvalde çalışmanın birinci bölümünde âşıklık geleneğinden bahsedilmiş, ardından Âşık Yaşar Demir'in hayatına ve âşıklığına değinilmiştir. Son olarak bu zamana kadar Âşık Yaşar Demir'in yaktığı türkülerin bir listesi verilmiş, bu türküler üzerinden Âşık Yaşar Demir'in işlediği konular, kullandığı nazım biçimleri ve eser formları tespit edilerek bir müzikal karakter oluşturulmuştur.

1.1. Araştırmanın Problemi

Sözlü kültüre dayanan ve kadim geleneklerimizden bir tanesi olan âşıklık geleneğinin günümüze kadar ulaşmasında yine aynı kültür ürünlerinden beslenen ve bu minvalde eserler veren halk âşıklarının etkisi göz ardı edilmemelidir. Âşıklık geleneğinin, teknolojinin beraberinde getirdiği ekonomik ve sosyal nedenlerden dolayı olumsuz etkilendiği tartışma konusu olmuştur. Günümüzde unutulmaya başlamış bu geleneğin temsilcilerinin, yani âşıkların tespit edilerek gelenekteki yerlerinin vurgulanması halinde alana katkı sunulacağı amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızın ilgili alanda yapılacak diğer çalışmalara bir basamak olmasına ve âşığın gelecek kuşaklara tanıtılmasına katkıda bulunacağı umulmaktadır. Buradan hareketle araştırmanın problemi aşağıdaki şekilde belirlenmiştir;

- Âşıklık geleneği ve bu geleneğin günümüz temsilcilerinden Âşık Yaşar Demir'in hayatı ve âşıklığı nasıldır? Bu çalışmanın temel hipotezi, Âşık Yaşar Demir'in son dönem âşıklık geleneğine önemli bir katkısının olduğudur.

Alt Problem Soruları

- Türk kültüründe âşıklık geleneğinin tarihsel süreci ne şekildedir?
- Âşıklık geleneğinin günümüz temsilcilerinden Âşık Yaşar Demir'in bu geleneğe dahil nasıl gerçekleşmiştir?
- Âşık Yaşar Demir, bestelerinin formları, konuları ve türleri üzerinden bakıldığında nasıl bir müzikal karakteristiğe sahiptir?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline değinilmiş ardından incelenen dokümanlardan, toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan yöntem ve tekniklerinden söz edilmiştir. Bu çalışma nitel araştırma yöntemiyle irdelenmiş ve doküman taramasıyla incelenmiştir. Öncelikle çalışmamızın içeriğini oluşturan âşıklık geleneğinin farklı kaynaklarda nasıl yer aldığı belirlenmesi için bu alanla ilgili yazılmış kitaplar, tezler ve makaleler incelenerek literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda mitoloji, halk bilimi, âşıklık edebiyatı ve halk müziğine dair birçok yazılı kaynak doküman incelemesi yoluyla taranmış; metin analizi yöntemiyle de veriler elde edilmiştir (Baltacı, 2019: 374). Akabinde nitel araştırmada veri toplama yöntemi olan ve derin olarak adlandırılan görüşme tekniği ile Âşık Yaşar Demir'in kendisiyle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu teknik nitel araştırmaların temel özelliğini taşımakta bununla birlikte görüşülen kişilerin bakış açılarını belirlemektedir (Kuş, 2012: 87). Bu bağlamda Âşık Yaşar Demir'in 18 tanesi uzun hava, 32 tanesi kırık hava olmak üzere sözü ve müziği kendisine ait 50 adet bestesi tespit edilmiştir. Bahsi

geçen eserlerin daha iyi anlaşılması hasebiyle form ve türleri üzerinden bir tasnif yapılmış; grafik ve tablolardan faydalanılmıştır.

3.Bulgular

3.1.Türk Kültüründe Âşıklık Geleneği

Âşıklık geleneği, Türk kültüründe önemli bir yere sahip ve sözlü kültürün önemli bir parçasıdır. Belirli kuralları bünyesinde barındıran bu gelenek, şiirin kalıcı ve dokunaklı vasfından faydalanarak geçmişten günümüze kadar nakledilmiş değerler bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır (Artun, 2004: 54). Bu açıdan bakıldığında kendine has bazı edep ve töreleri bulunduran bir kültür müessesidir (Günaydın, 1998: 8). Kültürel hafızaya katkısının yanı sıra zenginliklerimizi derinleştiren âşıklık geleneği, yaşanarak tecrübe edilen deneyimlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir rol oynar. Yaşadığı toplumun gereksinimlerinden esinlenerek eserler üretmiş ve Türk edebiyatının oluşmasında katkıda bulunmuş kimseler tarih boyunca çeşitli isimlerle anılmıştır. Günümüzde bu kimselere “âşık” denmektedir (Özsoy, 1993: 4).

Âşık, bir saz şairidir. Yani o, sazı eşliğinde yalnızca “usta malı” deyişler söyleyen bir sanatçı değil; aynı zamanda âşıklık ve halk şiiri tarzında şiir söyleme geleneğinin bilincinde olarak güfte oluşturan ve bunu bir beste ile icra eden halk sanatçısıdır (Türkan, 2016: 18).

Âşık; sazlı yahut sazsız, irticalen ya da kalemle eserler üreten âşıklık töresine bağlı halk sanatçılarıdır (Artun, 2021: 1). Âşıklar gerek kendi eserlerini gerekse ustalarının eserlerini hazır ezgi kalıplarına dökerek icrada bulunurlar. Uzun hava ve kırık hava tarzı, âşık müziğinin içerisinde yer almaktadır. Âşıkların, türkülerini konuşur gibi okumaları bu geleneğin icra tarzlarından birini yansıtmaktadır. Bunların yanında âşıkların dağarcıklarında horon, karşılama ve halay gibi mahalli ezgiler de bulunmaktadır (Şenel, 1991: 553-556). Geleneğe olan saygısından taviz vermeyen âşıklar eserlerini genellikle manzum biçimde vermiştir.

Âşık edebiyatı içerisinde ürünlerini veren âşıklar, bireysel konuların yanında halkı derinden etkileyen savaş, kıtlık, doğal afetler, hastalık ve göç gibi konuları da şiirlerinde işlemişlerdir (Bakırcı, 2023: 48).

Âşıklar, kendinden önce ve sonraki dönemler için köprü vazifesini üstlenen kimselerdir. Yaşadığı toplumla bir bağı olan ve dönemin sosyal, kültürel hususiyetlerine dair izler taşıyan önemli bir figürdür. Âşıklar; saz çalıp çalmama, toplum karşısında atışma yapıp yapmama, usta çırak ilişkisi içinde yetişip yetişmeme, doğaçlama şiir söyleyip söylememe gibi geleneksel ölçülere göre birbirlerinden ayrılmışlardır (Artun, 2001: 11). Âşık edebiyatının sözlü kültür ürünü olması, anonim edebiyat geleneğinin birçok özelliklerini taşımasına olanak sağladığını ve bu edebiyatın temel vasıflarından bir tanesini oluşturduğunu göstermektedir (A.g.e.: 35). Bir diğer taraftan Âşıklık geleneğinin sözlü kültür vasıtasıyla yayılması ve gelişmesi onu devamlı değişken ve canlı tutmaktadır (Artun, 2021: 4). İyiye güzeli öven, acıları ve dramı ise kullandığı dil sayesinde içselleştirmemizi sağlayan bu sözlü eserlerin aradan yıllar geçse de aynı tadı vermesi, dinamik olduklarının bir göstergesidir.

Özkul Çobanoğlu (2007: 54), âşık tarzı edebiyat geleneğinin, tamamıyla sözlü kültür olgusu olduğu görüşünü savunmaktadır. Erman Artun (2021: 35), bu durumda âşık edebiyatının ortaya çıkışının belirlenmesinin ve önceki evrelere ait gelişim aşamalarını takip etmenin güç bir hale geldiğini ifade etmektedir. Umay Günay (2021: 35) ise bu güçlüğün, Türklerin göçebe toplum yapısına sahip olmaları ve yerleşik düzene daha sonradan geçmelerinden kaynaklandığını dile getirmektedir.

Âşıklık hakkında yapılan çalışmalar bu geleneğin başlangıcını Türklüğün ortaya çıktığı dönemlerde var olan “ozan-baksı” geleneğine dayandırmaktadır (Türkan, 2017: 23).

Âşıkların kökü, İslamiyet öncesi Türk kültürü ve inanç sisteminde kam-şaman adıyla tanınan karakterlere dayanmakta ve âşıklar, ilerleyen süreç içerisinde toplumun yerleşik hayata geçmesi ve yazılı kültürün beraberinde getirdiği oluşumla edebi bir kimlik kazanmaktadırlar (Yolcu ve diğerleri, 2019: 324). Ozan ve baksıların, resmî defin töreni kabul ettikleri yuğlarda, ağlayıcı ve yas tutturucu fonksiyonlarıyla İslam öncesi Türk kültürü döneminde yer aldıkları gözlemlenmiştir (Çobanoğlu, 2007: 29). Totem inancını benimseyen, aşiret halinde yaşam süren bu toplumlar sığır ve şölen isimli totemizm kalıntısı törenler düzenlemekteydiler (Özsoy, 1993: 3).

Nitekim musikişinas özelliğinin yanında rakkaslık, sihirbazlık, hekimlik gibi vazifeleri yerine getiren kişiler Altay Türklerinde “kam”, Kırgız Türklerinde “baksı”, Oğuz Türklerinde ise “ozan” olarak bilinmekteydi (Köprülü, 1966: 57). Bahsi geçen bu kişiler yarı kutsal kimseler olarak kabul edilmekte ve itibar görmekteydi.

Senede bir defa kurban kestikleri “şölen” ismini verdikleri dini törenlerinde, saygın bir kimsenin vefatından sonra düzenlenen “yuğ” ismini verdikleri cenaze törenlerinde, sürgün avı sonrası yapılan “sığır” törenlerinde, törenin içeriğine uygun şiirleri kopuz eşliğinde söylemekteydi (Artun, 2001: 18). Bu kimseler obaları tek tek gezmekte ve ellerindeki kopuzlarıyla aynı zamanda Dede Korkut hikâyeleri söylemekteydi (Özdemir, 2013: 8). Bu noktada Dede Korkut hikâyelerinin âşıklık kültürüne önemli katkıları olduğu söylenebilir.

Daha sonrasında, Türk sözlü edebiyat geleneğinin bilinen en eski vekilleri olan kamları takip eden dönemde oluşan, ozan-baksı geleneğinin temsilcilerinin bir kısmının İslamiyet’i benimsemesi sonrasında “Hak âşığı” ve “Allah âşığı” gibi terimler ortaya çıkmıştır. Bu terimler, tekke edebiyatı geleneğinin kurucusu olarak itibar gören Ahmet Yesevi (1093-1166) başta olmak üzere, bir makam veya post kabul edilen, Yunus Emre (1238-1328) gibi diğer mensuplarınca tekke ve tarikat kurumu etrafında, âşık olarak adlandırılmış kişilerin oluşturduğu tekke edebiyatı geleneği içerisinde meydana gelmiştir (Çobanoğlu, 2007: 13).

Nitekim 11. yüzyıldan itibaren Yesevicilik fikrini benimsemiş dervişlerin ve ozanların Anadolu’da buldukları gözlemlenmiştir (Artun, 2001: 27). Horasan erenlerinden olan Ahmet Yesevi ve onu takip edenler Türklerin, İslamiyet’i kabul etmesinde etkin faktör olmuşlar, Anadolu halkını ve âşıklarını etkilemişler böylelikle âşıklık geleneğinin Anadolu’dan Balkanlara kadar geniş bir bölgede yaşatılmasına olanak sağlamışlardır (Coşkun, 2023: 1).

Türk Edebiyatı sahasında yaptığı incelemelerle tanınan Fuat Köprülü, âşık edebiyatının Türklere mahsus olduğunu vurgulamakta, Arap ve Acem edebiyatında bir örneği olmadığını zikretmektedir. Âşık edebiyatının İslamiyet’i kabul etmeden evvel de Türkler arasında yaygın olduğunu, temsilcileri kabul edilen âşık ve ozanların, Atilla’nın ordusu başta olmak üzere Gazneli, Selçuklu ve Osmanlı ordularında görev yaptığını dile getirmektedir. Bu sebeple Türk milletinin köklü geleneklerinden kabul edilen âşık edebiyatının milli bir menşei olduğunu savunmaktadır (Köprülü, 1966: 247).

Genel manada 12. asırdan bu yana İslam öncesi Türk edebiyat geleneği üzerine kurulan âşık edebiyatı, 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kahvehane merkezli ortamlarda gelişen ozan-baksı geleneğinin devamı olarak görülmüştür. Bu gelenek, bilhassa Yeniçeri Ocağı’nın kurulmasıyla ordu şairi fonksiyonlarını üstlenen âşıkları barındıran, sonrasında Bektaşî tarikatı başta olmak üzere bazı tekke ve tarikatların düşünceleriyle şekillenen ve ardından tekke tesirinden sıyrılarak kendi icra töresini oluşturan bağımsız bir edebiyat kimliği kazanmıştır (Çobanoğlu, 2021: 151). Türk-İslam sentezi ile karşımıza çıkan âşıkların, yalnızca milli değerleri işlediği örnekler bunun bir göstergesidir.

Yukarıda sözü edilen tekkeler, âşık edebiyatı geleneğine tesir etmiş, tasavvufî düşüncelerini geniş kitlelerle buluşturmak isteyen ve bunu yaparken de halkın edebiyat geleneğinden yararlanan kurumlar olmuşlardır. Tekke âşıkları, özünü İslam tasavvufundan almış, adap ve erkânî öğretmek maksadıyla tekkelerde dinî törenler gerçekleştirmişlerdir (Artun, 2021: 20). Tasavvufun o sırlı duruşu ile âşıklığın cezbeden dilini ustaca birleştiren tekke âşıklarının sadece yöresel olarak değil, evrensel olarak bıraktığı etki ve mesajlar dikkat çekmektedir.

Özkul Çobanoğlu (2021: 149-150), âşık tarzı edebiyat geleneğinin, İslam öncesi millî edebiyat geleneğinin birçok açıdan devamı kabul edilmekte olan tekke edebiyat geleneğinden ayrıldığını dile getirmektedir. Çobanoğlu, bu durumun meydana gelmesindeki baş âmilin, Türklere 16. yüzyılın sonlarında görülmeye başlanan kahvehane kültüründen kaynaklandığını belirtmektedir. Nitekim kahvehaneler, Osmanlı coğrafyası içinde yaşamakta olan Müslümanların, ibadet ettikleri ve aynı zamanda uhrevî bir keyif alma amacıyla toplandıkları tek sosyal kurum olan tekkelerin karşısında alternatif kurum kimliğine bürünmüştür.

Tekke âşıkları, dinî gayeli propagandayı yahut irşadı göz önünde bulundururken, kahvehane âşıkları ise içerisinde yer aldıkları kahvehane meclislerinde din dışı sosyal bir ortamda hoşça vakit geçirme ve maişet temin etme amacıyla sazıyla ve sözüyle eserler icra etmekteydi (Çobanoğlu, 2007: 14).

15. yüzyıla gelindiğinde kırsal kesimlerde âşık edebiyatı ismiyle nitelendirilen bir gelenek vuku bulmuş, divan edebiyatının üst kültüre hitap etmesine mukabil, âşık edebiyatı geniş halk topluluklarına seslenmiştir. Oluşan bu kültür çerçevesinde küçümsenen ozanlar giderek değerlerini yitirmeye başlamışlardır. Anadolu kültüründe meydana gelen bu yeni yaşam şekli, âşık şeklinde isimlendirilen bir sanatçı tipini ortaya çıkarmıştır. Bu etkenlerden dolayı kopuz eşliğinde destan söyleyen ozanların yerini sazı eşliğinde âşk, tabiat konulu şiirler söyleyen âşıklar almıştır (Artun, 2021: 36). Yaşanan gelişmelerin âşıklık geleneğine olan etkilerinin zaman zaman hissedildiği görülmektedir.

Âşıklık geleneğinin kendisine has bir yapı haline gelmesi ancak 16. yüzyıl ortalarında sağlanabilmiştir. Bunun nedenleri arasında, ozan-baksı geleneğinin 15. yüzyıl sonlarına kadar devam etmesi ve tarikat eksenli tasavvuf edebiyatının yaygın olması durumu gösterilebilir (Yolcu ve diğerleri, 2019: 327).

Sözünü ettiğimiz 16. yüzyıl, âşıkların altın devrini sürdükleri, her tarafta çoğalmaya başladıkları, yeniçeri ve sipahi ocaklarında yetişen âşıkların eserlerinin yayılmaya başladığı dönemdir (Köprülü, 1966: 209). 16. yüzyıl âşıklarından kalan eserler azdır lakin bu eserler âşıklık geleneğinin gelişimini göstermesi bakımından önemlidir. Bu yüzyılda divan şairleri Osmanlı İmparatorluğu'nun büyük merkezlerinde bulunurken, âşıklar imparatorluğun çeşitli bölgelerinde yer almışlardır (Yolcu ve diğerleri, 2019: 328).

Büyük bir bölümünün ordu şairi olduğu bilinen bu yüzyılda Köroğlu, Öksüz Dede ve Pir Sultan Abdal başta olmak üzere birçok âşık yaşamıştır. 17. yüzyılın ikinci yarısından itibaren şekillenen gelenekte, başta tasavvufi ve aruzla murabba türünde şekillenen divanlar olmak üzere bu dönemi takip eden evrede divan edebiyatı tesiri görülmektedir (Çobanoğlu, 2007: 15). Edebiyatın âşıklık kültürü ile olan göbek bağı buradan da anlaşıldığı gibi, asırlara nam salan ustaların beslendiği ortam, eserlerinin ortaya çıkmasına imkân sağlamıştır.

Âşık edebiyatı 17. asırdan itibaren daima ilerleme ve yayılma göstermiştir (Köprülü, 1966: 214). Bahsi geçen dönemde Âşık Ömer ve Karacoğlan gibi âşıklık geleneğinin en üretken ve etkin temsilcileri yetişmiş, âşık tarzı kültür geleneği klasikleşen formlarına kavuşmuştur (Çobanoğlu, 2007: 16).

Âşık edebiyatı geleneği içerisinde 18. yüzyılda sayı bakımından pek çok âşık yaşasa da edebi kişiliği yönünden önemli kabul edilebilecek âşıklara pek rastlanmamıştır (Yolcu ve diğerleri, 2019: 329).

Nitekim Artun (2004: 57) da 18. yüzyıl âşıklarının siyasal tarihimizde çok önemli olaylar yaşanmasına rağmen 17. yüzyılda yetişen âşıkların gücüne ulaşamadıklarını dile getirmektedir. Bir diğer yandan Çobanoğlu (2007: 16) ise 18. yüzyılda, âşık tarzına mensup bazı kişilerin şüara tezkirelerinde yer aldıklarını, bu durumun âşıklık geleneğinin ulaştığı yaygınlıktan ve gördüğü kabulden olacağını ifade etmektedir.

19. yüzyılda âşıklık geleneğinin ve âşık edebiyatının İstanbul ekseninde gelişmesinde, II. Mahmut'un âşıkları koruma faaliyetlerinin ön planda olduğu görülmektedir. Bu sayede eski önemini yitirmekte olan âşıklık geleneği yeniden canlanmıştır (Artun, 2004: 57).

Bu yüzyılda matbaayla birlikte yazılı kültür döneminin başlaması ve âşık tarzının basım teknolojisi ile ulaştığı etkinlik, geleneğin toplumun hemen her kesimine ulaşmasını ve 19. yüzyılda diğer yüzyıllara göre çok daha fazla temsilciye kavuşmasını sağlamıştır (Çobanoğlu, 2007: 17). Bir diğer taraftan 19. yüzyılda Yeniçeri Ocakları kaldırılmış, Bektaşilik şehirlerde baskı görmeye başlamıştır. Bu dönemde Tanzimat'la beraber gelen batılılaşmaya dayalı yenileşme hareketleri âşıkları olumsuz yönde etkilemiştir (Artun, 2021: 57).

20. yüzyıla gelindiğinde âşıklık geleneğinin eski değerini yitirmeye başladığı gözlenmektedir. Bu duruma sanayileşmenin başlaması, yeni iletişim vasıtalarının ortaya çıkması, tekkelerin ilga edilmesi gibi durumların neden olduğu belirtilmektedir. Bunun sonucunda âşıklar, gelişmenin az olduğu büyük merkezlerden kırsal kesimlere gitmeye başlamışlardır. Aynı şekilde Osmanlı Dönemi'nde devlet desteği gören âşıklara, Cumhuriyetten sonra herhangi bir yardım ve yönlendirme olmamasının âşıklık geleneğinin giderek eski önemini yitirmesine sebebiyet verdiği düşünülmektedir (Artun, 2001: 44). Köyden kentlere göç hareketlerinin başlamasıyla kapalı toplumlar çözülmeye başlamış, âşıklık geleneği bu durumdan etkilenerek eski haliyle sürdürülemez olmuştur (Artun, 2021: 58). Toplumun gereksinimleri ve hayatın daha çok şehirlere kayması âşıklık geleneğini olumsuz etkilemiştir. Bu geleneği diri tutmak adına yapılan yöresel faaliyetler ve ulusal programlar bahsi geçen olumsuzlukların en aza indirilmesini sağlamışlardır.

Âşıklık geleneğinin ürünleri bu dönemde plak, radyo, cd gibi elektronik araçlara kaydedilip geniş kitlelerin tüketimine sunulmuştur (Çobanoğlu, 2007: 72). Buna ek olarak âşıklarla gerçekleştirilen söyleşiler de elektronik araçlara kaydedilmiş ve âşıkların sanatlarını öğrenim şekilleri hakkında toplumun bilgi sahibi olması sağlanmıştır (Ong, 2014:77). Ahmet Kutsi Tecer'in ülkemizde 1931 tarihinde Sivas'ta ilk kez düzenlediği "Âşıklar Bayramı" ve 1966 yılında Konya'da da yapılarak düzenli hale getirilen âşık şölenlerinden dolayı âşıklar birbirlerini tanıma fırsatı bulmuşlardır (Artun, 2004: 59).

Âşık tarzı ürünlerin kayıtlarının yerli plak sanayinin kurulmasından sonra başladığını dile getiren Çobanoğlu, söz konusu dönemde âşık tarzı eserlerin kayıtlarına dair herhangi bir bilginin bulunmamasından şikâyet etmektedir. Bugüne kadar bu konuda arşivleme ve kaynakça tespit çalışmasının yapılmadığından söz eden yazar, sözlü ve yazılı kültür ortamı âşıklarından olan Âşık Veysel gibi ustaların ülke genelinde tanınmasında radyo yayınlarının önemli rol oynadığını dile getirmektedir. Nitekim radyo yayınları sayesinde Muzaffer Sarısözen ve arkadaşlarının derlediği "Yurttan Sesler" gibi programlar düzenlenmiş, bu programlara birçoğu

âşık olan sanatçılar takdim edilmişlerdir (Çobanoğlu, 2007: 73). Derlenen ve takdim edilen bu eserler bilimsel araştırmalar ile desteklenmesinden dolayı toplum nazarında daha çok kabul görmüş ve özüne yakın olmalarıyla orijinalliklerini muhafaza etmişlerdir.

3.2.Âşık Yaşar Demir'in Hayatı ve Âşıklığı

3.2.1.Hayatı

Yaşar Demir, Gümüşhane ili Kelkit ilçesi Sarıseyh Köyü'nde 10 Mart 1962 tarihinde dünyaya gözlerini açmıştır. Demir'in, baba adı Şamil anne adı ise Kezban'dır. Ailesi baba tarafından Beğdilli boyundan Kasım Paşa'ya dayanmaktadır (Aydın ve diğerleri, 2010: 507).

Çiftçilikle hayatını idame ettiren babanın dört çocuğundan ikincisi olan Demir'in ikisi erkek ve birisi kız olmak üzere üç kardeşi bulunmaktadır. Kendisinden büyük ağabeyinin adı Dursun Demir, diğer iki kardeşi yaşça kendisinden küçük olan Hanım Demir ve Bayram Demir'dir. Ailesi, Yaşar Demir doğmadan önce üç kardeşinin vefat etmesi üzerine doğduğunda uzun ömürlü ve sağlıklı olması için kendisine "Yaşar" ismini vermiştir (Âşık Yaşar Demir, kişisel görüşme, 29 Kasım 2022).

İlkokulu kendi köyündeki Sarıseyh İlkokulu'nda tamamlayan Demir, 1974-1975 tarihlerinde yatılı okul imtihanlarında başarı sağlayarak Hakkâri Lisesi Yatılı Ortaokulu'na girmeye hak kazanmıştır. Burada bir yıl eğitim gördükten sonra içinde bulunduğu şartların zor olmasından ve ailesinin maddi sıkıntı çekmesinden ötürü naklini Gümüşhane Atatürk Ortaokulu'na aldırarak zorunda kalmıştır. Ortaokul eğitimini burada tamamlamasının ardından lise eğitimini Gümüşhane Lisesi'nde sürdürmüştür. 1981 yılındaki mezuniyetinin ardından aynı yıl teyzesinin kızı Çeşminaz Hanım ile evlenmiştir. Bu evliliklerinden iki erkek ve bir kız çocuğu dünyaya gelmiştir. İnşaat bölümü teknikerliğinde tahsil gören İsmail Hakkı Demir, en büyük oğludur ve şu anda şantiye şefliği yaparak hayatını idame ettirmektedir. Küçük oğlu Cengizhan Demir ise Nahcivan Devlet Üniversitesi müzik bölümünde eğitim görmüş ve buradan mezun olmuştur. O da bir emlak şirketinde çalışmaktadır. En küçük evladı ise 1996 doğumlu Ayşenur Demir'dir (Aslan, 2011: 30-32).

Demir, 3 Kasım 1983 yılında vatani görevini yapmak için Amasya'ya sonra da Keşan'a gitmiştir. Keşan'da askerlik görevini yerine getirirken Astsubay Sınıf Okulu'nun imtihanlarına giren Demir, bu sınavda başarı sağlayarak Astsubay olmaya hak kazanmıştır. Astsubaylık eğitimini İstanbul Kağıthane Levazım ve Maliye okulunda tamamladıktan sonra tayini Çorlu'ya çıkmıştır. Dört sene Çorlu'da, dört sene Bingöl'de, beş sene Ankara'da, iki sene Hakkâri'de, altı sene Antalya'da, yedi ay Nahcivan'da ve bir sene de Şanlıurfa'da çalışarak 15 Kasım 2007 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nden emekli olmuştur (Aydın ve diğerleri, 2010: 509).

Emekli olduktan sonra âşıklık çalışmalarına yoğunlaşan Demir, Ankara'da Yaşayan Halk Şairleri Listesi'ne isminin kaydedilmesi için Kültür Bakanlığı'na müracaat etmiş, sınava girerek başarı sağlamıştır. Şu anda Etimesgut Belediyesi'ne ait âşıklar evinde birçok âşıkla birlikte çalışmalarını ve projelerini kendilerine tahsis edilen bu mekânda sürdürmektedirler (Aslan, 2011: 31).

3.2.2.Âşıklığı

Âşık Yaşar Demir'in âşıklık geleneği içerisinde yer alışı, küçük yaşta gurbetle tanışmasıyla başlamıştır. Anadolu âşıklık geleneğinde sazını eline alıp gurbete çıkan, uğradıkları köy ve kasaba gibi kırsal yörelerde düğünlere, toplantılara katılan ve halk arasında büyük rağbet gören âşıklar bulunmaktaydı (Artun, 2021: 3). Demir'in de gurbetle tanışması, henüz ilkokulu bitirdikten sonra yatılı okul imtihanlarına girmesi ve başarı sağlayarak Hakkâri'ye gitmesiyle başlamıştır. Nitekim âşıklığa dair ilk nüvesini Hakkâri'de yatılı okulda iken şiiriyle ortaya koymuştur. Küçük yaşta gurbete çıkmasıyla ve yurt dışından ziyaretlerine gelen tanıdıklarının beraberinde getirdikleri radyo sayesinde Âşık Murat Çobanoğlu, Kul Nuri, Âşık Selahaddin Kazanoğlu gibi âşıkları dinlemesiyle aslında âşıklık yolculuğu başlamıştır (Âşık Yaşar Demir, kişisel görüşme, 29 Kasım 2022).

Âşıklık geleneğinde bir âşığın saz çalabilmesi, doğaçlama şiir söyleyebilmesi, atışma yapabilmesi ve bade içmesi gibi âşıklık geleneği unsurlarından en az üçünü yerine getiriyor olması beklenmektedir (Yolcu ve diğerleri, 2019: 339). Âşık adaylarının, bu köklü gelenekte kendilerine yer bulmaları için zikri geçen kıstasları taşımaları gerekmektedir. Nitekim Yaşar Demir, bu vasıfları haiz olduğu ve bu süreçlerden geçerek âşıklar arasında gösterildiği aşığıda verilecek olan malumattan anlaşılmalıdır.

3.2.2.1.Saz Çalması ve Mahlas Alması

Saz çalabilmek âşıklığın en önemli gerekliliklerinden birisi olup gelenekte bir ustadan öğrenilir (Artun, 2001: 65). Âşıklar, dilden söylemenin yanında telden söyleme durumuna da özellikle ihtimam göstermişlerdir. Bu durum, âşığın sazıyla ayrılmaz bir bütün olduğunu kanıtlar niteliktedir. (Boratav, 2016: 25). Halk ozanlarının sazları ile birlikte anılması, ayrılmaz bir bütün teşkil etmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu da sazın tellerinin gönül tellerine olan benzemesinin bir göstergesidir.

Fuat Köprülü (1966: 176), âşıklar zümresinde dahil olan kimselerin, çıraklıktan başlayarak âşık oluncaya dek geçirmesi gereken merhalelerinin bulunduğundan söz etmektedir. Âşıklığa merak salan gençlerin saygınlığı, çırak olarak yetiştiği üstadın rahle-i tedrisinden geçtikten sonra, ustasından mahlas alıp uzun seyahatlere çıkması gerektiğidir. Bu yolculuk esnasında fasıllara katılması sonrasında halkın da nezdinde hüsnükabul gördükten sonra âşık olarak anıldıklarını ifade etmektedir.

Usta-çırak ilişkisi içerisindeki bir eğitimin, âşıkların bu gelenek içerisinde yetişmelerinde önemli katkı sağlayacağına dikkat çeken Artun (2021: 61) ise âşık adaylarının bu alana karşı özel bir isteğinin olması gerektiğinden söz etmekte, sanatını geliştirmesinin hazır cevap olması ve kelime dağarcığının geniş olmasına bağlı olduğunu vurgulamaktadır. Umay Günay (2021: 58) bu konuda âşıklığa yeni başlayanların repertuvarlarında, ustalarına ait olan eserlerin olması gerektiğinden bunun ile yetinmeyip kendi eserlerini de oluşturmalarının elzem görüldüğünden söz etmektedir.

Âşıkların, gelenek içerisinde kendilerini yetiştiren ustalarının bütün eserlerini ezberlemesi imkânsız görünmektedir. Bunun için âşık adaylarının hafızasında sadece sabit bir metin olmaması gerekmekte, ezberleyeceği türkünün doğru şeklinin nasıl olduğuna dair bir fikir sahibi olması gerektiği düşünülmektedir (Günay, 2021: 58). Usta-çırak ilişkisi, Âşıklık geleneğinin hem süregelmesini desteklemiş hem de ustadan alınan tadın özgün bir şekilde yeniden ortaya konmasını sağlamıştır.

Âşık Yaşar Demir ise saz çalmayı usta-çırak ilişkisi dışında, kendi çabalarıyla öğrenmiş bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır. Demir, yaşadığı bölge insanlarının mutaassıp kimseler olduğunu, saz çalmayı olumsuz davranış olarak gördüklerini ve saz çalan kimselerin tepkiye maruz kaldıklarını dile getirmektedir. Bütün bunlara rağmen âşıklığa ve saz çalmaya karşı olan isteğinden vazgeçmemiş, ortaokulda aldığı saz ile kendisini geliştirmeye çalışmıştır. Demir, köyüne ilk sazı kendisinin getirdiğini, ailesinde saz çalan kimsenin bulunmadığını, ustasının olmadığını, saz çalmayı ise kendi kendine öğrendiğini belirtmektedir. İlerleyen süreçlerde âşıklık geleneği tarzında yazılan şiirlerin şekil özelliklerini Âşık Enver Gürkani'den öğrendiğini, saz çalmadaki incelikleri ise Âşık Selahattin Kazanoğlu'ndan öğrendiğini dile getirmiştir (Âşık Yaşar Demir, kişisel görüşme, 29 Kasım 2022).

Mahlas alma, âşıklık geleneğine bağlı kurallardan bir tanesidir. Mahlas, âşıkların eserlerinde kendi isimleri yerine kullandıkları takma adlarına verilen isimdir. Mahlaslar, âşık adaylarına genellikle usta âşık tarafından verilmektedir. Âşıkların mahlasları kullanım biçimine göre memleketleri, soyları, meslekleri yahut inançlarıyla ilgili de olabilmektedir. Bunun yanında günümüzde usta-çıraklık geleneğinin zayıflamasından ötürü âşıklar, mahlaslarını kendileri seçebilmekte veyahut şiirlerinde mahlas olarak direk ad ve soyadlarını kullanabilmektedirler (Artun, 2021: 64-65). Usta-çırak ilişkisinin azaldığının bir göstergesi de mahlas alma ile karşımıza çıkmaktadır. Mahlas alma âşıklık geleneğinin olmazsa olmazlarından olduğu için usta-çırak ilişkisinden ziyade mahlas almada yeni yollara başvurulduğu görülmektedir.

Âşık Yaşar Demir, mahlasını kendisi seçmiştir. Âşıklığa başladığı ilk yıllarda şiirlerinde “Çimenoğlu” mahlasını kullanan âşık, yaşadığı bölgedeki Çimen Dağları'ndan esinlendiğini dile getirmiş; bu bölgenin, dedelerine Osmanlıdan fermanla verildiğine dikkat çekmiştir. Daha sonraki yıllarda Antalya'da düzenlenen bir âşık festivaline katılan Âşık Yaşar, festivalde Sarsukhane adlı şiirini okumuştur. Murat Çobanoğlu gibi usta âşıkların katıldığı bu programda okuduğu şiiri takdir kazanmıştır. Programda bulunan döneminin önde gelen sanatçılarından birisi olan Âşık Nuri Çırağı, Âşık Yaşar'ın Demir'e “Çimenoğlu” mahlası yerine “Demiroğlu” mahlasını kullanmasını tavsiye eder. Asıl adı Nuri Cihan Karataş olan âşık, “Çırağı” mahlasını kullanmasından ötürü gelenek içerisinde karıştırılmış, âşıkların katıldığı bu ve buna benzer programlarda mahlasından dolayı birtakım problemler yaşamıştır. Bu gibi problemlerle Âşık Yaşar'ın karşılaşmamasını istemesi üzerine Âşık Yaşar, usta âşık Âşık Nuri Çırağı'nın kendisine münasip gördüğü mahlası kabul etmiş ve bundan sonraki yazdığı eserlerinde “Demiroğlu” mahlasını kullanmıştır (Âşık Yaşar Demir, kişisel görüşme, 29 Kasım 2022).

3.2.2.2. Rüya Görmesi ve Bade İçmesi

Âşıklık geleneğinin unsurlarından birisi de rüya motifidir. Bu gelenek içerisinde bulunan âşık adaylarını, badeli âşık seviyesine ulaştıran rüya motifi, karmaşık yapıdadır. Bu durumu aydınlatmak için araştırmacılar, rüya motifi ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Manevi bir değişim ve âşıklık yolunda olgunlaşmada önemli bir adım olarak görülen rüya ve bade ile kazanılan kabiliyetler, âşıklık adına önemli unsurdur.

Bu konu hakkında incelemelerde bulunan araştırmacı Umay Günay (2021: 54), rüya motifinin maddi veya manevi bir sıkıntı çeken âşığın, uyku ile uyanıklık arasında gördüğü, kutsal kabul edilen bir mekânda, kutsal bir kişinin rüyasına gelmesiyle başladığını dile getirmektedir. Âşık rüyasında karşılaştığı bir pirin yahut bir şeyhin elinden bade içmek yahut herhangi bir besin ürünü yeme suretiyle uyandığında bazı kabiliyetler kazanır. Duygusal olarak ortaya çıkan bu durum âşığın gönül dünyasıyla alakalıdır. Genelde gönül dünyasını zahirde ne ile besliyorsa bâtında da o yönde beslemesi olağandır.

Âşık, şairlik kuvvetini ve kabiliyetini, rüyasında kendisine pirinin takdim ettiği aşk badesini içmesiyle ve kusursuz sevgilinin hayalini müşahade etmesiyle kazanmaktadır. Bu şekilde olağanüstü olaylarla şairlik özelliğini kazanmış sanatçılar, toplumda “badeli âşık” şeklinde adlandırılmaktadırlar (Boratav, 2016: 25). Âşıklar, rüyalarında bade içmek suretiyle Allah aşkına ve sevgilinin aşkına mazhar olurlar. Uyandıklarında kendilerini toplum içerisinde ayırt edici yere konumlandırarak âşık olmak için gerekli tüm hünerleri ve dini bilgileri kazanırlar (Günay, 2021: 131).

Âşık Yaşar Demir de rüya görme biçimiyle badeli âşık unvanına nail olmuş âşıklarımızdandır. Demir, bu olayla ilgili iki tane hadise yaşamıştır. Mensubu olduğu sülalesinde ilk âşığın kendisi olduğunu dile getiren Demir, 3 Eylül 2008 tarihinde düzenlenen âşıklık sınavında başarı göstermiş, bu sayede Kültür Bakanlığı'na kayıtlı tek âşık olarak gelenekteki yerini tescillemiştir. Demir, askerlikten emekli olduktan sonra ilk rüyasını gördüğünü dile getirmiştir. Uyku ile uyanıklık arasında bulunduğu bir gece, rüyasında iki tane güvercinin gelerek kendisini, Ankara'da bulunan Hacı Bayram Veli Cami'sine götürdüğüne tanık olan Demir, camiye vardıklarında, Hacı Bayram Veli hazretlerinin kendisini karşıladığını, ardından “Anka kuşuna” binerek Medine'ye vardıklarını ve vardıklarında, sahranın ortasında bulunan çadıra benzer bir yapının yanına geldiklerinden bahsetmektedir. Çadırın içerisine yöneldiklerinde bembeyaz bir nurani ışığın içerisinde Hz. Peygamber (sav) efendimizin belirlediğini duygulanarak ifade eden Demir, kendisine Hz. Peygamber (sav) efendimizden cennetin anahtarı buyrulan bir nesnenin sunulduğunu ve rüyasında bu emaneti aldığını söylemektedir (Âşık Yaşar Demir, kişisel görüşme, 29 Kasım 2022). Demir'in bu aktarımı, tasavvufta adı geçen “ölmeden önce ölmek” ve “nefis mertebelerini yenmek” ifadelerine benzerlik göstermesi ile âşıklıkta Türk-İslam sentezinin halen geçerli olduğunu ve tasavvufun sırlı dünyası ile âşıklık geleneğinin birbirinden ayrılamayacağını göstermektedir.

Şahit olduğu diğer olay ise umre ibadetini yaptıktan sonra meydana gelmiştir. Umreden sonra, Mescid-i Aksa'ya ziyaret gerçekleştiren Âşık Yaşar Demir, 17.01.2014 tarihinde burada sabah namazını kıldığı esnada ağzından nefsinin çekilip alındığını ifade etmektedir. Çıkan şeyin kuyruğunun olduğunu gören âşık, çıktıktan sonra “artık benden kurtuldun” şeklinde bir ses işittiğini de ekler (Âşık Yaşar Demir, kişisel görüşme, 29 Kasım 2022).

3.2.2.3 Eserleri ve Özellikleri

Âşık Yaşar Demir şiirlerinde 11'li hece ölçüsünü çokça kullanmaktadır. Yaklaşık 90 tane şiirinde bu ölçüyü kullanması görüşümüzü destekler niteliktedir. Bu şiirlerinde 6+5 ve 4+4+3 duraklarını sıkça işlemektedir. Âşık Yaşar Demir'in şiirlerinin kafiye yapısına bakıldığında, kafiye çeşitlerinden; yarım kafiye, tam kafiye, zengin kafiye ve tunç kafiye kullandığını gözlemlenmektedir. Eserleri genellikle âşık edebiyatı nazım biçimlerinden birisi olan koşma türünden meydana gelmektedir. Şiirlerinde bu türün özelliklerini yansıtmakla birlikte eserlerinde oldukça sağlam bir üslup kullanmıştır. Anlatılan tüm bu vasıflar, Âşık Yaşar Demir'in yazdığı “Asker Oğul” adlı eserinde gözlemlenmektedir.

ASKER OĞUL

Dua ile uğurladık askere
Kahraman Mehmetçik olası oğul
İnsan hayatında yapar bir kere
Kutsal bir görevdir bilesin oğul

Orası can peygamberin ocağı
Semboldür bayrak ile sancağı
Koru vatanımda ırmağı dağı
Sıdk ile orada kalasın oğul

Sakın deme bu askerlik angarya
Çanakkale, Sarıkamış, Sakarya
Şehitlik, gazilik nişanı var ya
İlhamın Mevla'dan alasın oğul

Demiroğlu der nöbetin sağlam tut
Bu millet size bağlamış umut
Görevin başında sılayı unut
Hayırlı gidip de gelesin oğul

Örnek verdiğimiz bu eser koşma türünden olup 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Bu şiirin durak yapısı incelendiğinde, üçüncü dördlüğün ilk iki dizesinin (4+4+3), son iki dizesinin (6+5) durak yapısında olduğu görülmektedir. Âşık Yaşar demir bu şiirinde vatan, millet sevgisini işlemiş ve zengin kafiye kullanmıştır.

3.2.2.4. Katıldığı Programlar ve Aldığı Ödüller

Âşıktan aranan niteliklerden bir tanesi de âşığın önce kendi çevresinden başlayarak bütün ülkeyi gezmesidir. Âşıklar gittikleri yerlerde, katıldıkları programlarda bilhassa âşık şenliklerinde hünelerini gösterirler bu sayede kendilerini ispatlardı (Günay, 2021: 54). Nitekim uzun seyahatlere çıkan âşıklar, gezip gördükleri yerlerdeki gerek menkıbeleri öğrenmekte gerekse orada bulunan mitolojik motifler hakkında bilgi sahibi olmaktadır (Köprülü, 1966: 176).

Âşık Yaşar Demir de yaşadığı süre boyunca âşıklık geleneği içerisinde pek çok seyahatlerde bulunmuş, bu sayede gelenek içerisinde yer alan birçok âşık ile tanışma fırsatına sahip olmuştur. Memleketimizin çeşitli yörelerinde düzenlenen âşık bayramlarına çok kez katılmış, elindeki sazıyla hünelerini sergilemiştir. Katıldığı programlarda başarı sağlayarak takdirleri toplamış ve farklı kategorilerde birçok ödül almıştır. TRT Avaz, Kocaeli TV, Erzincan TV, Medya TV, Kanal 5, Anadolu Dernek TV gibi birçok kanalda canlı yayına katılmıştır (Tablo 1). Ayrıca TRT Türkü kanalında ve bazı radyolarda Demir'in türkülerine yer verilmiştir. Bunun yanında çeşitli organizasyonlarda yer almış, katıldığı televizyon programlarında türkülerini seslendirmiştir (Âşık Yaşar Demir, kişisel görüşme, 29 Kasım 2022).

Tablo 1. Âşık Yaşar Demir'in Katıldığı Âşık Organizasyonları

Program	Yer	Tarih
Âşıklık Programı	TRT Avaz	29.01.2011
Mehmet Akif Ersoy Âşıklar Festivali	Sincan	22.04.2011
Yörükler Programı	Antalya	08.05.2011
Âşık Nusret Sümmanoğlu'nu Anma Programı	Sultanbeyli	22.01.2012
Âşıklık Programı	Kocaeli TV	25.01.2012
Âşıklık Programı	Sincan Endüstri Meslek Lisesi	21.03.2012
Can-ı Gönülden Âşıklık Programı	Can TV	24.05.2012
Kete Günü Buluşması	İzmir/Buca	26.05.2012
Gümüşhaneliler Günü Buluşması	Etimesgut Kent Konseyi	12.01.2013
Âşıklık Programı	Medya TV	05.02.2013
Huzurevi Âşıklar Programı	Kayseri	11.05.2013
Âşıklar Programı	Ereğli	29.06.2013
Âşıklar Programı	Antalya/Kepez	23.07.2013
Âşıklar Programı	Gümüşhane	16.08.2013
Âşıklar Şöleni	Etimesgut Belediyesi	30.08.2013

V. Geleneksel Âşıklar Şöleni	Yenimahalle Belediyesi	21.09.2013
Anadolu Günleri Programı	Etimesgut Belediyesi	06.09.2013
Göl Festivali	Gölbashi Belediyesi	22.09.2013
Âşıklar Programı	Sincan Belediyesi	07.12.2013
Âşıklar Programı	İnegöl Belediyesi	13.12.2013
Sanat Gecesi Programı	Antalya	29.12.2013
Âşık Dertliyi Anma Programı	Bolu	01.03.2014
Âşıklar Programı	Başkent Üniversitesi	27.03.2014
Âşıklar Programı	Türkmeneli TV	03.04.2014
Âşıklar Programı	Kayseri Belediyesi	23.04.2014
Âşıklar Programı	Yozgat-Yerköy Belediyesi	21.06.2014
Âşıklar Programı	Kelkit- Sadak Köyü	21.08.2014
Âşıklar Programı	Erzincan Çimen dağı Kiraathanesi	22.08.2014
Âşıklar Programı	Şiran- Bayraktepe	23.08.2014
Âşıklar Programı	Erzincan-Osmanlı Çay Evi	25.08.2014
IV. Geleneksel Âşıklar Şöleni	Ankara- Yenimahalle	26.09.2014
Âşıklar Şöleni	Kayseri Belediyesi	27.09.2014
Erzurum I. Âşıklar Şöleni	Erzurum	05.12.2014
Âşıklar Programı	Başkent Üniversitesi	29.12.2014
V. Denizli Âşıklar Şöleni	Denizli	01.04.2015
Âşıklar Şöleni	Denizli- Acıpayam Belediyesi	04.12.2015
Âşıklar Şöleni	Denizli-Serinhisar Belediyesi	05.12.2015
Âşıklar Şöleni	Denizli-Buldan Belediyesi	06.12.2015
Âşıklar Programı	Türkmeneli TV	14.12.2015
Âşık Sümmani'yi Anma Programı	Keçiören	19.04.2016
Âşıkların Dilinden Şehitlerimiz Programı	Etimesgut Belediyesi	29.04.2016
Hıdırellez Programı	Altındağ	05.05.2016
Âşıklar Programı	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	12.05.2016
Erzurum Dernekleri Federasyon Programı	Kabakçı Konağı	12.05.2016
Âşıklar Programı	Denizli-Kale	29.10.2016
Âşıklar Programı	Denizli-Beyağaç	30.10.2016
Erzurum Dernekleri Federasyon Programı	Kabakçı Konağı	18.11.2016
Âşıklarla Şehitleri Anma Programı	Karabük	12.01.2017
Gümüşhaneliler Derneği Âşıklar Programı	Ankara	14.01.2017
Âşıklar Programı	Kızılcahamam- Çam Otel	19.03.2017
Şehitleri Anma Programı	Bartın Üniversitesi	20.03.2017
Âşıklar Bayramı	Denizli-Kale	21.03.2017
Âşıklar Bayramı	Denizli- Sarayköy	22.03.2023
Uluslararası Âşıklar Programı	Denizli	05.04.2017
Âşıklar Programı	Denizli- Çivril	06.04.2017
Âşıklar Programı	Ankara Üniversitesi	09.05.2017
Âşıklar Programı	Kars	16.05.2017
Âşıklar Programı	Türkmeneli TV	22.05.2017
Domates Festivali	Burdur	28.07.2017
I. Uluslararası Âşıklar, Ozanlar, Şairler Bayramı	Kahramanmaraş	25.08.2017
Âşıklar Bayramı	Denizli-Acıpayam	13.10.2017
Âşıklar Bayramı	Denizli- Beyağaç	14.10.2017
Âşıklar Programı	Etimesgut Kent Konseyi	21.10.2017
Âşıklar Programı	Olurlular Derneği	23.11.2017
Âşıklar Programı	Budaklı Köyü Derneği	02.12.2017
Âşıklar Programı	Gümüşhane-Girişimciler Derneği	11.02.2018
Âşıklar Programı	TRT Türkü Radyo	16.02.2018
Âşıklar Programı	Muş- Varto Kurtuluş Töreni	31.03.2018
Âşıklar Bayramı	Afyon- Dinar	10.04.2018
IIV. Âşıklar Bayramı	Denizli	11.04.2018
Âşıklar Programı	Pamukkale Üniversitesi	12.04.2018
Âşıklar Programı	Vanlılar Vakfı	24.04.2018
Âşıklar Programı	Kars-Ardahan-Iğdır Federasyonu	27.05.2018

Âşıklar Programı	Ağrılılar Derneği	30.07.2018
Âşıklar Programı	Erzincan	08.08.2018
XI. Kelkit Festivali	Gümüşhane	26.08.2018
Gönül Gözü Sözü'nün Özü Televizyon Programı	Kanal 5	23.11.2018
Ozanların Dilinden Programı	TRT Türkü Radyo	08.01.2019
Âşıklar Bayramı	İstanbul- Sultanbeyli	19.01.2019
Ağrı Tanıtım Günleri Programı	Ankara Kültür Merkezi	16.05.2019
Erzurum'un Kurtuluş Gecesi Programı	Kazan	10.03.2019
Uluslararası Âşıklar Bayramı	Denizli	19.04.2019
Ramazan programı	Erzincan Belediyesi	22.04.2019
Âşıklar Bayramı	Denizli-Buldan	28.06.2019
Âşıklar Bayramı	Denizli-Babadağ	29.06.2019
Âşıklar Bayramı	Afyonkarahisar	30.06.2019
Domates Festivali	Burdur	12.07.2019
Dede Korkut Şenlikleri	Bayburt	27.07.2019
Âşıklar Programı	TRT Türkü Televizyon Kanalı	13.08.2019
Âşıklar Programı	Kocaeli	30.08.2019
Âşıklar Bayramı	Denizli- Beyağaç	25.10.2019
Âşıklar Bayramı	Denizli-Kale	26.10.2019
Âşıklar Programı	Koza TV	14.11.2019
Âşıklar Programı	Sincan Lale Kültür Merkezi	16.11.2019
Âşıklar Programı	Anadolu Dernek TV	20.11.2019
Âşıklar Meydanı Programı	Çay TV	12.12.2019
Antalya Türk Ocakları Programı	Antalya	03.01.2020
Sincan Cem evleri Programı	Ankara	09.01.2020
Âşıklar Bayramı	Kocaeli	11.01.2020
Gurbetten Silaya Programı	Kanal 29	09.12.2020
I. Karacaoğlan Âşıklar Ozanlar Festivali	Kahramanmaraş	17.09.2021
Uluslararası Âşıklar Atışması	Etimesgut Kültür Merkezi	30.10.2021
Âşıklar Programı	Ankara Ticaret Odası	31.10.2021
Âşıklar Programı	TRT Türkü Radyo	11.11.2021
Âşık Nusret Torun'u Anma Programı	İstanbul-Sultanbeyli	22.01.2022
Âşıklar Bayramı	Erzincan	09.02.2022
Uluslararası Âşıklar Bayramı	Denizli	21.02.2022
Âşıklar Atışması	Ankara Ticaret Odası	24.03.2022
Âşıklar Atışması	Darende	30.03.2022
Yörükler Şöleni Âşıklar Programı	Adana	06.05.2022
Âşıklar Programı	Erzincan	04.06.2022
Âşıklar Programı	Saraycık Çayevi	10.06.2022
Âşıklar Şöleni	Erzincan	06.07.2022
Uluslararası Dede Korkut Şenlikleri	Bayburt	23.07.2022
Âşıklar Şöleni	Denizli/Çal	27.07.2022
Uluslararası Kültür Festivali	Etimesgut	30.08.2022
Âşıklar Şöleni	Denizli/Buldan	04.09.2022
Âşıklar Programı	TRT Erzurum Radyo'su	14.09.2022
Âşıklar Programı	Denizli/Çardak	08.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Denizli İş adamları Teknik Lisesi	11.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Denizli Vildan Koleji	12.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Kazım Kaynak Anadolu Lisesi	13.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Denizli- Sarayköy	13.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Denizli-Acıpayam	14.10.2022
V. Âşıklar Bayramı	Denizli-Beyağaç	16.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Süleyman Demirel Üniversitesi	25.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Türk Ocakları Isparta Şubesi	25.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Isparta Büyük Başarı Koleji	26.10.2022
Âşıklar Toyu Etkinliği	Denizli-Kale	28.10.2022
II. Karacaoğlan Âşıklar, Ozanlar Bayramı	Kahramanmaraş	11.11.2022
Uluslararası Anadolu Günleri Festivali	Ankara	30.08.2023

Türk Dünyası Buluşması	İstanbul/Maltepe	08.01.2023
X. Uluslararası Ege Âşıklar Programı	Denizli	16.02.2023
Âşıklar Programı	TRT Türkü Programı	26.03.2023

Bu ve buna benzer geniş çaplı organizasyonlarda bazen yarışmalar düzenlenmekte, yarışmalarda başarı gösteren âşıklar jüri kararıyla başarısı tescillenmektedir. Âşık Yaşar Demir'in bahsedilen bu konuda 7 tane tescillenmiş başarısı bulunmaktadır. İlk başarısını, 28 Ekim 2010 tarihinde Kars'ta ilki düzenlenen Türkiye Türkü Yarışması'nda kazanmıştır. Demir, iki gün süren bu yarışmada türkü-beste dalında üçüncü olmuştur. Âşık Yaşar Demir, 25 Ağustos 2017 tarihinde Kahramanmaraş'ta ilki düzenlenen Uluslararası Âşıklar, Ozanlar ve Şairler Yarışması'na katılmış, lebdeğmez² dalında birinci olmuştur. Âşık Yaşar Demir'in yazdığı şiirle iki ödül birden aldığı yarışma ise 17 Eylül 2021 tarihinde Birinci Karacoğlan Âşıklar Ozanlar ve Şairler Festivali'nde gerçekleşmiştir. Demir, 17 Eylül 2021 tarihinde Kahramanmaraş'ta düzenlenen ve üç gün süren bu yarışmada yazdığı şiirle muamma dalında ikinci, lebdeğmez dalında da ikinci olmuştur. Âşık Yaşar Demir, 12 Kasım 2022 tarihinde ikincisi gerçekleştirilen bu festivale tekrardan katılarak üç başarı birden sağlamıştır. Demir yazdığı eserle, şiir dalında birincilik, lebdeğmez dalında ikincilik, muamma dalında da ikincilik ödülü kazanmıştır.

3.2.3. Müzik Karakteristiği

Müzik tarihimiz boyunca Türk halk müziği alanında birçok çalışmalar yapılmış ve bu incelemeler sonucunda Türk halk müziğinin genel karakteristik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmalar ışığında Süleyman Şenel (1997: 354-358), bu müziğin köy ve kasaba çevrelerinde yaşayan toplumun müziği olduğundan söz etmekte; Emnalar (1998: 27), Türk halk müziğinin, yöresel müziklerin birleşimiyle oluştuğunu vurgulamakta; Kaynar (1996: 26) günümüz halk müziğinin, Orta Asya halk kültürü ve Anadolu halk kültürünün birbiriyle sentezlenmesiyle oluştuğunu belirtmekte; Öncel (2022: 13) ise, Türk halk müziğinin halkın öz müziği olduğunu; bu müziğin, âşık adı verilen halk sanatçılarının çeşitli olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerini ifade etmelerine dayandığını dile getirmektedir.

Âşık Yaşar Demir de türkülerini âşık tarzı müziğin ezgi kalıplarına göre çalıp söylemektedir. Âşık Yaşar Demir'in eserlerinde müzik ile şiirin birbirini tamamladığı gözlemlenmektedir (Tablo 2). Âşıkların büyük bir bölümünde olduğu gibi Âşık Yaşar Demir de şiirlerinde hece ölçüsünü kullanmıştır. Şiirleri genellikle dörtlükten oluşmuş bunun yanında bent şeklinde eserler de vermiştir.

Tablo 2. Âşık Yaşar Demir'in Eserlerinin Listesi

Eser Adı	Eserin Formu	Eserin Konusu
1 Adam Olmalı	Kırık Hava	Öğüt Verme
2 Ağlarsın Başım	Uzun Hava	Hayıflanma
3 Ali Benim Hüseyin Ben Hasan Ben	Kırık Hava	Ehli Beyt Sevgisi
4 Allah Allah Ya Allah	Kırık Hava	Allah'a övgü
5 Allah'ın Aşkına	Kırık Hava	Öğüt Verme
6 Ayan Bari Hüda'ya	Kırık Hava	Öğüt Verme
7 Araya Siyaset Girdi	Kırık Hava	Eleştiri
8 Dilber Gözlerini	Kırık Hava	Beşeri Aşk
9 Dayı	Kırık Hava	Eleştiri
10 Daha Ben Nerede Bulam Anamı	Uzun Hava	Anne Özlemi
11 Beyler	Uzun Hava	Vatan Sevgisi
12 Biz Vatanı Böldürmeyiz	Kırık Hava	Vatan Sevgisi
13 Bizim Dağlar Oy	Uzun Hava	Sıla Özlemi
14 Can Kelkit	Kırık Hava	Sıla Özlemi
15 Dili Babamın	Uzun Hava	Baba Özlemi
16 İnsan Bendedir	Uzun Hava	Tasavvufi
17 Amerika Ey İsrail	Kırık Hava	Eleştiri
18 Farkı Vardır	Kırık Hava	Öğüt Verme
19 Gelin	Uzun Hava	Özlem

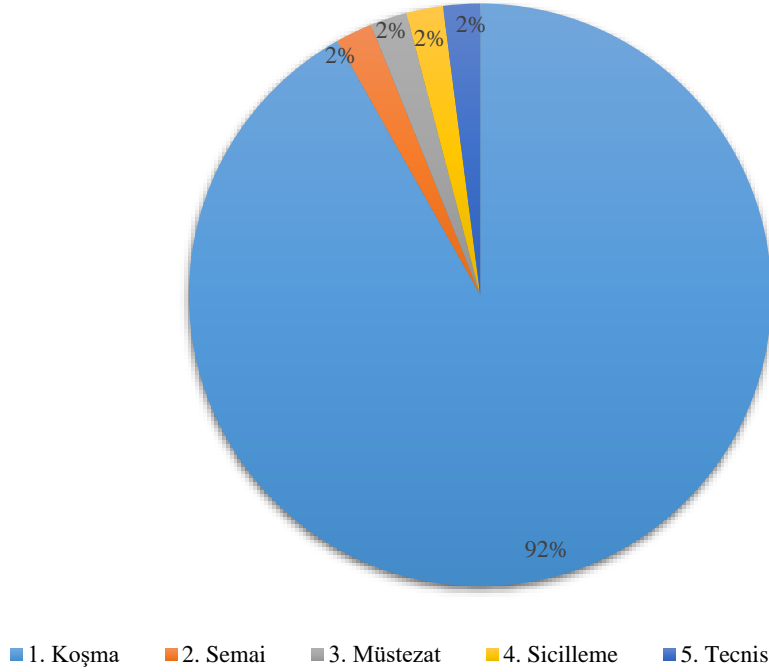
² "b,m,p,f,v" gibi dudak ünsüzleri kullanılmadan söylenen şiirlerdir.

20	Gönül	Kırık Hava	Sitem
21	Gözlerim Benim	Uzun Hava	Hayıflanma
22	İbrahim Emi	Kırık Hava	Öğüt Verme
23	İncinen İncitenden	Kırık Hava	Öğüt Verme
24	Kırılır Bunu Unutma	Kırık Hava	Öğüt Verme
25	Kızım	Uzun Hava	Öğüt Verme
26	La İlahe İllallah	Kırık Hava	Zikir
27	Mahrum Eyleme	Kırık Hava	Dua
28	Medet Bekleme	Uzun Hava	Öğüt Verme
29	Mırza	Kırık Hava	Öğüt Verme
30	Muradın Olsun	Kırık Hava	Beşerî Aşk
31	Hu Allah Allah	Kırık Hava	Allah'a Yakarış
32	Nazı Gurbetin	Uzun Hava	Gurbet
33	O Köyde	Uzun Hava	Sılaya Özlem
34	Resulüm	Kırık Hava	Peygamber Sevgisi
35	Satar Be	Kırık Hava	Öğüt Verme
36	Sattığı Zaman	Kırık Hava	Sitem
37	Yaradan Gel	Uzun Hava	Öğüt Verme
38	Unutma	Kırık Hava	Öğüt Verme
39	Söyleyin	Uzun Hava	Gençliğe Özlem
40	Sultanım	Kırık Hava	Peygamber Sevgisi
41	Allah'ın Kudretine Uy	Kırık Hava	Öğüt Verme
42	Varda Buldum Kendimi	Uzun Hava	Tasavvufi
43	Yüz Bende	Kırık Hava	Öğüt Verme
44	Var Gümüşhane'm	Kırık Hava	Memleket Özlemi
45	Yakar Anacan	Kırık Hava	Sitem
46	Yakar Babamın	Uzun Hava	Baba Özlemi
47	Yakar Farkında Olmazsın	Kırık Hava	Öğüt Verme
48	Ya Rabb	Kırık Hava	Dua
49	Yaşı Anamın	Uzun Hava	Anne Sevgisi
50	Yeri İnsanım	Uzun Hava	Öğüt Verme

Âşık Yaşar Demir eserlerinde düğâh ve çargâh perdelerini sıklıkla kullanmış, genellikle uşşak makamında türküler seslendirmiştir. Demir, âşık tarzı şiir geleneğine bağlı olup daha ziyade dinî ve tasavvufi çizgide eserler vermiştir. Eserlerinde sıklıkla ilahi aşk temasını işlemiş, Allah ve peygamber sevgisinden ehl-i beyt sevgisine kadar pek çok içeriği türkülerinde konu edinmiştir.

Demir'in bunun yanında sıla özlemi, gurbet, vatan sevgisi içerikli eleştirel, pastoral ve didaktik şiirleri ve türkülleri de bulunmaktadır. Âşık Yaşar Demir'in kendisinin yazıp bestelediği 50 adet bestesi bulunmaktadır. Uzun hava ve kırık hava formunda bestelediği eserlerine bakıldığında bunlar genellikle türkü formundadır. Bu türkülerinde koşma, müstezat, tecnis, sicilleme, semai gibi türlerde yer almaktadır (Şekil 1).

Âşık Yaşar Demir'in Eserlerinin Türleri

Şekil 1. Âşık Yaşar Demir'in eserlerinin türleri

4. Sonuç

Âşıklık geleneği köklü bir geçmişe sahip olup kuşaktan kuşa aktarılarak günümüze dek yaşamını sürdürmüştür. Kökleri *ozan-baksı* geleneğine kadar uzanan âşık edebiyatı, tam manasıyla bir gelenek edebiyatı olup temsilcileri kabul edilen âşıklar tarafından sürdürülmeye gayret edilmiştir. Âşıklık geleneğinin tarihsel süreci hakkında incelemeler yapan araştırmacılar, söz konusu geleneğin tam olarak ortaya çıkışı hakkında kesin bir kanıya varamamış, aralarında ihtilafa düşmüşlerse de ulaşılan en net bulgu bu geleneğin Türklere has olduğudur.

Âşıklık geleneği, 20. yüzyılda görülen kırsaldan kente göç sonucunda eski değerini yitirmeye başlamıştır. Âşıkların, maddi yetersizlikten dolayı başka bir mesleğe yönelmesi ve teknolojinin beraberinde getirdiği toplumsal yozlaşma gibi birtakım nedenler âşıklık geleneğini olumsuz yönde etkilemiştir. Aslında kanaatimizce teknolojinin gelişmesiyle doğru orantılı olarak âşıklık geleneği daha da gelişebilir. Bu konu başka bir makalenin konusu olduğu için bu kadarını ifade etmekle iktifa ediyoruz. Bugün hâlâ zengin kültürel mirasımızın örneklerinden olan âşıklık geleneği varlığını korumakta ve kısmen devlet eliyle de desteklenmektedir. Bu önemli mirasın ve geleneğin vefakâr temsilcilerinden birisi de Âşık Yaşar Demir'dir. Kendisi günümüzde oldukça az rağbet gören ve unutulmaya başlayan âşıklık geleneğinin canlılığını sürdürmek için şahsi gayret ve çabayı sarf etmekten geri kalmamıştır.

Bu çalışmada âşıklık geleneğine değinilmiş, bu geleneğin günümüz temsilcilerinden Âşık Yaşar Demir'in hayatı ve âşıklığı hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmanın sonucunda âşıklık geleneğiyle yetişen badeli âşıklarımızdan Demir'in saz çalma, mahlas kullanma, irticalen şiir yazma, atışma yapma, rüya görme ve bade içme gibi birçok âşıklık geleneği unsurlarını taşıdığı tespit edilmiştir. Bu sebeple âşıklık geleneğinin hemen bütün unsurlarına hâkim olduğunu söylemek mümkündür.

Kendisi ile yapılan yüz yüze görüşme, Âşık Yaşar Demir'in gelenek içerisindeki yer alışının nasıl olduğu konusunda fikir üretilmesi açısından bu çalışmaya önemli katkılarda bulunmuştur. Ustasının olmayışı onu, geleneğin unsurlarından birisini ihmal ettiriyor gösterse de âşıklık kıstaslarından çoğunu yerine getirmesi hasebiyle bu durum onun gelenek içerisindeki bir âşık olduğu konumunu değiştirmemektedir. Nitekim çoğu

araştırmacılar, bu unsurların en az üçüne sahip olan sanatçının âşık sayılacağı hususunda görüş birliği içerisindeyler.

Âşık Yaşar Demir, eserlerini çoğunlukla hece ölçüsü ile oluşturmuştur. Yazıp bestelediği bu türküler içerisinde 32 adet kırık hava, 18 adet de uzun hava bulunmaktadır. Türkülerini âşık tarzı geleneğin ezgi kalıplarına göre seslendirirken, eserlerini genellikle uşak makamında bestelemiştir. Âşık Yaşar Demir'in eserlerinde müzik ile şiirin birbirini tamamladığı gözlemlenmektedir.

Dörtlükten oluşan şiirlerinin yanında bent şeklinde eserleri de bulunmaktadır. Bu eserlerinde şeki sicilleme, tecnis, müstezat gibi türleri işleyen Demir, bestelediği eserlerinde genel itibariyle düğâh perdesini karar perdesi olarak kullanmıştır. Demir, türkülerinde Allah sevgisi, peygamber sevgisi ve ehl-i beyt sevgisi gibi manevi konuları işlemiştir. Bunların yanında âşığın didaktik ve eleştiriler konulu türkülerini de bulunmaktadır. Eserlerini oluştururken genellikle 11'li hece ölçüsünü kullanmış ve şiirlerinde kafiye türlerinden hemen hemen hepsine başvurmuştur.

Son olarak Âşık Yaşar Demir, eserlerini Türk-İslam sentezini birleştirerek tasavvufi çizgide oluşturmuştur. Yöresinin dinamiklerini de dikkate alarak kendi içsel dünyasını yansıtan bir üslup kullanmıştır. Türk âşıklarının bu geleneği icra edip yaşatırken izledikleri metot ve uyguladıkları tavır, sözlü edebiyatımızda yeni yaklaşımlar gelişmesini sağlamıştır. Âşık Yaşar Demiroğlu da kendine has üslubu ile bahsi geçen yeni yaklaşımların oluşmasına önemli katkılar sunmuştur.

Kaynaklar

- Artun, E. (2001). *Âşıklık geleneği ve Âşık edebiyatı* (1. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Artun E. (2004). *Türk halk edebiyatına giriş* (2. Baskı). İstanbul: Kitabevi.
- Artun, E. (2021). *Âşıklık geleneği ve Âşık edebiyatı* (12. Baskı). Adana: Karahan Kitabevi.
- Aslan, A. (2011). *Âşık Yaşar Demir'in hayatı, eserleri, eserlerinin analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, O. (2010). Yaşar Demir (Âşık Demiroğlu). F. A. Turan, B. Uysal, K. G. Uğur, A. Sarıyıldız (Eds.), *Sazın ve Sözü'n Sultanları II. İçinde* (507-526. ss.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bakırcı, N. (2023). Âşıkların dilinde Kahramanmaraş merkezli depremler. *Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(4), 25-74
- Boratav, P. N. (2016). *100 soruda Türk halk edebiyatı* (4.Baskı). Ankara: BilgeSu.
- Coşkun, A. (2023). Türk din müziği ve Çubuk/şabanözü merkezli Alevi ocaklarının etkin olduğu alan bağlamında Âşık Seyyid Süleyman. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 11(1), 137-168.
- Çobanoğlu, Ö (2007). *Âşık tarzı edebiyat geleneği ve İstanbul* (1. Baskı). İstanbul: 3F Yayınevi.
- Çobanoğlu, Ö. (2021). *Âşık tarzı kültür geleneği ve destan türü* (2. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Emnalar, A. (1998). *Türk halk müziği ve nazariyatı* (1. Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Günay, U. (2021). *Âşık tarzı şiir geleneği ve rüya motifi* (9. Baskı). Ankara: Akçağ.
- Günaydın, E. (1998). *Sümmani'nin hayatı ve tavrı* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaynar, Ü. (1996). *Türk halk kültürü ve halk müziği* (1. Baskı). İstanbul: Ege Yayınları.
- Köprülü, M. F. (1966). *Edebiyat araştırmaları* (7. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kuş, E. (2012). *Nitel-Nitel araştırma teknikleri* (4. Baskı). Ankara: Anı.
- Ong, W. J. (2014). Sözlü ve yazılı kültür: Sözü'n teknolojileşmesi (5. Baskı). İstanbul: Metis Yayınları.
- Öncel, M. (2022). *Türk halk müziği formlar-algılar ve yedi bölgeden hikâyeli türküler* (1. Baskı). İstanbul: Ziraat Katılım.
- Özdemir, E. (2013). *Türkiye örneğinde âşıklarda müzik* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Özsoy, B. (1993). *Posoflu Âşık Sabit Müdami hayatı edebi şahsiyeti ve eserleri* (Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- şenel, S. (1991). *Âşık Müsikisi* (Cilt 3, 553-556. ss.). İstanbul: TDV Yayınları
- şenel, S. (1997). *Halk Müsikisi* (Cilt 15, 554-558. ss.). İstanbul: TDV Yayınları.
- Türkan, H. K. (2016). Âşık Kıraca Ata(Ekrem Kıraca)'nın Hayatı Sanatı ve şiirleri. Konya: Kömen Yayınevi.
- Türkan, H. K. (2017). Âşık Duran Bebek. Konya: Kömen Yayınevi.
- Yolcu, M. Ali (2019). Âşık edebiyatı. M. Aa (Ed.), *Türk Halk Edebiyatı içinde* (323-384. ss.). Ankara: Nobel.

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;
 - Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.
 2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.
 3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.
 4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
-